

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyitlitterek és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor
Fél évre 4 kor
Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Nyitlitterre 50 fillér.

Felelős szerkesztő:
ZRINYI LORÁNY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és leltartaló:
STRAUSZ SÁNDOR.

Öt világrész asszonyai.

Írta: Szikra (gróf Teleki Sándorné.)

Magyarországon még sohase volt olyan érdekes és tanulságos kongresszus, mint amilyen 1913 június havában Budapesten készül. A nők választójogi világszövetségének VII-ik kongresszusa ez.

Érdekes, mert öt világrész társadalmának színe-javát gyűjti össze fővárosunkba és tanulságos, mert egészen új látókört van hivatva a magyar társadalom gondolkozásában megnyitni.

A magyar ember ugyanis eddig (tisztelt a kivételnek!) a nőt csak úgy: népdal szempontokból tekintette, értékelte. A szerelmes ifjú muzsikaszó mellett dicsérette: »a barna kislány csókra termelt száját« s ösztönén elbűsüllta magát, ha alkalma jött felsóhajtani, hogy »szep asszonyok, jónak, jó jászú lónak, kár megöregedni...« De már a férj, ha szóval tréfásan is, de akaratlan nagyon is komolyan erősítette: »nekem olyan asszony kell, ha beteg is keljen fel, stb. stb. Egész mulatságos szemelvényeket lehetne ilyen dalba kikristályosított világ, — nem! házilajúzatról össze-rónt. Mind azt bizonyítana különben, hogy nálunk a nagy átlag felfogásban — a nő csak, mint szerelmi objektum, mint házi bűtör, mint szükséges rossz, vagy pedig — jobban mondva: tehát — mint családtag bír létjogosultsággal. De zokon veszik tőle, ha eldifferenciázódott egyéni életet mer élni. Úgy tartják helyenvalónak, ha megelőgszik önfelelőző nő anyja: önfelelőző derék feleség: önfelelőző gyermeke szüleinek, vagy pedig: igénytelen, szorgalmas és háromszor önfelelőző »szegény rokon« marad.

Zsiga gyerek.

Írta: Kontler Gyula.

Meghiült egy csendes ember s mert későn hoztak orvost, (sokáig bíztak a Dorka cigány asszony bűvés itálában) — meg is halt. Etemették, mint a szegény embert szokták: egy pappal, buszuzató nélkül. Par aszottoképi börténstára álta körül a sójt, akik a szokásos göröngydobást is olyan unottan, fáradsan végezték, akár z szántást, ha nem látja — az Úr. Zsiga gyerek, az isen verte árva, belékapaszkodott anyja két toppos kötőjébe s olyan keserve-en sirt, hogy deséretére vá ott volna nem egy öregasszonyok, akik pár fényes hatoskáért végig ezt a mesterséget lem-tések alkalmával.

Csoda, az özevgy nem sirt.

Halvány, gyerekes arcától még az sem ritt le, hogy ő egyedül maradt egy vézna, alig 13 éves fic óval, akinek p dig vele egybitt pompás étványa s haragvó gytoma vagyon. Mondom, ezt nem tudták l olvasni arcáról; (pedig b-bökön próbálták l) — leolvastak azonban mást: hogy egy csöptöt sem sajnálta az urát.

Nem bizony a lelketlen! Talán már ott jár az esze a fiatal parádés kocsis körül, akiről azt tartja a majori nép, ha kezébe veszi az uraság derekát, úgy hajt, hogy ember legyen, aki kocsinak nézi. Mély tűz fekete szemel, kissé hajlott

Csak az Istenért! ne jusson eszébe önállós-kodni!...

Akik azonban az 1913-iki kongresszusra jönnek, azok már egytől-egyik tovább mentek követeléseikben s azt mondják: a nő, ha körülményei úgy hozzák, öszlonszerűleg lesz önfelelőző — és: családtag; de kell, hogy egyéb is legyen; még pedig és mindenekelőtt: teljes értékű egész ember. Ne csak kötelelősségtudó, hanem felelősségteljes, öntudatos, célirányosan a közérdeket is átértő, átérző, szolgáló s így a löketelesedés felé törekvő egyén.

Hogy ezt mind a választójoggal reméljük megvalósítani?...

— Hát igen.

Mert nem azon mulik, hogy a nőnek nincs választójoga, hanem azon, hogy azt a választójogot megtagadják tőle.

Maradságából? Csökönységéből? Elő-telétből? Félelemből? Indolel,ciából? Irigységéből? Bosszúból? vagy rosszul alkalmazott gyámkodásból teszik-e? nem kértem, de tudom, hogy ma már mesterséges és mesterkélts és azért napról-napra kegyetlenebbé válik az a gát, amit a nők politikai felszabadulása útjába tesznek. Mert mivel lehet felmőlt, iskolált végzett, józan embertől megtagadni azt, hogy házja, a törvényeibe — azokba a törvényekbe, melyeket neki is tisztelni kell, melyek adott esetben őt is épen úgy sújtják (bár sohasem vedik úgy, mint honfitársat) — ha azokba beleszólást követel? Mivel lehet azt tőle megtagadni? Azzal, csakis azzal, hogy odatalják, odasorozzák, odakényszerítik a nőt: a hülyék, a gonosztevők és a kiskorúak szégyenesoport-jához... És tényleg ez az a gát, amelyet a férfiak valószínűleg hálából mindazért az

évszázatezredes hűségért, odaadásért, lelkes bátorításért, amelyet ásszonyok láptak, — a nő felfelé törekvő haladásának útjára vetnek.

Bizonyosságul ime az 1897. évi XXXIII. törvénycikk 5-ik szakasza: Az esküdtek jegyzékébe nem vehető fel az, aki nyereségvágyból elkövetett bűncselekményért volt elítélve, aki hivatalvesztésre, vagy politikai jogai gyakorlatának ideiglenes felfüggesztésére volt elítélve, aki szabadságvesztés végrehajtása alatt áll, aki ellen bűnvizsgálattal folyik, vagy vád alá van helyezve; aki csőd, gyámság, vagy gondnokság alatt van, aki testi vagy szellemi foglalkozás miatt az esküdt kötelelősségeit teljesíteni nem képes és a nő, bárha a törvény előírta minden minősítése meg is van.

Ugyanezen az alapon tagadják meg tőle a választói jogot is.

Amit e paragrafus mellé, mint indokolást felhozunk, hogy: »az asszony elhanyagolná gyermekeit, ha (öt évben egyszer, egy napra!) elmenne szavazni,« vagy hogy: »a választójog végeredményében vallástalanságra tanítaná őt« — vagy (ez a legcsodabogarasabb!) hogy: »a választói jog egyenértelmű nála a szabad szerelemmel... ezeket úgy hiszem egytől-egyik csak mint kuriózumot érdemes meg is említeni. Tehát nem e mende-mondák ellen, hanem a fentebb idézett paragrafus ellen kell küzdenünk.

Mert nem igaz, hogy a nő — eo ipso, már neménél fogva — olyan veszedelmes, mint a gonosztevő, olyan ostoba, mint a kretin és olyan megbizhatatlan, mint a kiskorú (vagy kiskorúsított).

Nem igaz.

De, ha igaz, akkor miért szenvedjen el épen olyan elbírálást, épen olyan bűnhődést,

magyaros sásorra, meg az egész arcon végigömlő bronzszínű patna, mely alól helyen-ínt kivilának a tüzes legényvér: ezek mind bizonyos uri mázt adnak arcának. Hogy milyen a terovte? Magától az özevgytől hallottam, hogy nem adná az uraság hadnagyfiáért, pedig az is karcus, kemény húsú gyerek és sudár törzsű, mint a cédrus.

Már most csak az volna a kérdés, hogy milyen az özevgy? Bizony szívesen mártanám pen-námat a legragyozóbb színű festékeimbe; de nem teszem, mert erkölcsös ember létemre bűnnek tartanám fiatal olvasóm véérébe paraszt lopni. Hggyék el, hogy észbontóan szép volt az özevgy. Talán harminc esztendő nyomta vállát s mégis bárki 25 évesnek nézné.

A nagy irigységtől köny szökött a leleskedő majoriak szemébe, ha késő éjszaka idején kihajolt az özevgy a bódító illatú mocsokkál közül és bele csökolta lelkét a parádés kocsis fiatal arcába. A Hold (az a vén leleskedő kujon!) — bizonyos gyöngédséggel táncoltatta végig ezüstfehér ságar-t a két, egymáshoz tapadt arcon s úgy gondolom: sok-ok, a pókfonalnál is finomabb szállal szőtte őket egymáshoz, hogy minél nehezebb legyen az — elválás.

Azon nem is kell csodálkozni, hogy csakhamar hire ment a szerelmes turbékolásnak a tanyán. A füstös konyhák homályában, a fosztatlan tollal bélelt párnák ölén napokon keresztül csak arról

beszéltek: szeretik egymást... de hiszen a var-jak kezdik meg a máját mindkettőnek. Hogy is ne, alig kezdi örök álmát a boldogult Kappanos Istók s már is mással cicázik az a beste fehérnép. Pfüj, még is csak ázott kötél dukál az asszonyoknak!...

Még a Zsiga gyerek fölébe is eljutott a sut-tozás. És valami ollhatlan félelmet csempézett a gyéren csörgedező véérébe. Sokszor elverte az új apaj-lólt, pedig oka sem volt rá, mert nagyon is halgtató, gyámoltalan fickó volt a Zsiga gyerek. Mégis bántotta. Vagy talán ezért? Ki tudná!

Egy kora tavaszi napon kiküldte a major-gazda Zsiga gyereket a vetésre hengerelni. Úgy két hónappal azután történt ez, hogy az apját eltemették. Elborult szemekkel bandukolt a gyerek a két szilaj ökor után s gondolati vészes, fekete szárnyon ott röpdöste a szülői házbau. Az ő szép anyjára gondolt, meg arra a gonoszleltű parádés kocsisra, aki őt mindig bántja, üti, rugja, ahol csak éri. Keserves erkökdössel kereste a gyűlölet okát, de nem talált reá sehol. És ez nagyon fájt neki. Érezte, mint lüktet kis szíve egyre hevesebben és homályos szürkeszínben folyt össze előtte minden, csak a két ökor, mint két mozgó fehér folt, világlótt ki a nagy szürkeségből.

Ráult a hengerre, hogy föl ne bukjon; mert alig bírta már a lába. És a gurgón tenyerébe hajtotta szőke, bozontos fejét és elgondolkozott.

épen olyan semmibevélt és épen olyan »kordába tartást«, mint azok? Akik arra a kongresszusra jönnek, egytől-egyik belélták, hogyha ez így is volt eddig, nem lehet így ezután, mert a nő is kinőtt a kiskorúsággal járó kényszerek alól, épen úgy, mint ahogy annakidején a rabszolga és a jobbágy kinőtt. Akitel azon a kongresszuson látni fogunk a Zelma L. Gerlőfők, az Olive Schreinernek, a Mme Curiek fényes bizonyágai annak, hogy a nő követelheti mindazokat a jogokat, melyek az egész embert megilletik.

Ezek között a jogok között első helyen áll, tulajdonképen a kulcsa valamennyinek: a választói jog.

Ezért küzdünk érte; és e küzdelem eddigi eredményeiről fog az 1913-iki kongresszus beszámolni. De szóba fognak ott jönni mindama kérdések, melyeknek megvalósítását akkorra reméljük, ha a törvények készítéséhez joga lesz az asszonynak is tanácsal, munkával, eszmével és eredményel hozzászólni. Tehát szóba fog jönni mindaz, ami az asszony és a gyermek sorsát érinti. Anya és gyermekvédelem, az iszákosság elleni küzdelem, a fehér rabszolgaság égető kérdése, a női munkabér szabályozása stb. stb. Ezért nem kéllém, hogy a kongresszus még azokat is érdekelheti — és kell, hogy érdekelje — akik a nők választójogát e'lenzik, vagy nem foglalkoznak vele. De még más okból is kell, hogy a magyar társadalom a kongresszusról érdeklődjék, az, hogy több ezer idegen jó ez alkalommal hazánkba.

Hogy azt megösmérje, hogy azt megszeresse: tőlünk lüggy!

Ha a magyar társadalom mellénk áll és azt mondja: »A magyar vendégszeretet mindnyájunk erénye; aki tisztességes ember hazánk határát átlépi, — bármi járlatban van is — az mindnyájunk szívesen látott vendége... akkor a kongresszus oly fényesen fog sikerülni, amhez hasonlót még sohasem látott a világ.

És olyanok is kell annak lenni, hogy mindnyájan büszkék lehessünk magyar mi-voltunkra.

De hogy ez így legyen, ahhoz az erkölcsi támogatás mellett anyagi támogatásra is van szükségünk; mert hiszen nyilvánvaló, hogy anyai vendéget tisztességgel ellátni, tenger pénzbe kerül. (Igaz, hogy óriás összegel fog kitenni, a mi költségeink száz-

szorosát is az, amit az a több ezer ember hazánkban elkölt.) Ezért nagyon kérek mindenkit, aki e sorokat olvassa, hogy bármennyire állásponton legyen is a női választójoggal szemben, nemzeti reno'mének érdekében legyenek segítségünkre! Adjanak. Gyűjtsenek! Filléreket, koronákat! (Ujlátrafűred, Szikraház, gróf Teleki Sándorné címére) Ahogy jó. Ahogy lehet. Ahogy bárki is könnyen teheti, adhatja. Csak egy kis jóakaratt, csak egy kis megertes és máris óriási léppéssel visszük előbbre ügyünket. És ugye meghallgatnak? Adnak? Sikerül a kongresszus? Hogyne sikerülne, mikor anyai asszony akarja? Amit pedig asszony akar, azt Isten is akarja.

K Ü L Ö N F E L É K.

Dalok.

*Tisza partján járok kelek,
Tulpartjára tekintetek,
Hivogat a csudt csendje
S fehér halász kanyó bennre.*

*Valamikor, réges régen
Templom volt a kanyó nekem,
Óreg halász téltet kincse
Volt a szemem fényessége.*

*Ugy szerettem de szerettem...
Hogy elveszttem, soh' se hittem
Másknak akadt hálfőjüha,
Sirhatok már, mind háiba...*

*Nincsen öröm öröm nélkül,
Nem akad nyár vihar nélkül,
Béke, összhang sehol sincsen,
Örök csalódás van itten...*

*Vagy tán ez a világ rendje?
Semmi sem állandó benne...
Eloszik a lelünk álma,
Múló minden boldogsága.*

*Bölcsest van ez így replezve,
Hogy' árny' bérul a derűre,
Mert ha csak a napot látnánk,
Isten tudja — meg is unánk.*

*Kánn álók a hogyoldalon,
Madarak dulát hallgatom,
Pinty, csalogány, rigó szólnak,
Hallom neszét kakukkának.*

*S mindnek panaszos a hangja
Mintha csak bánatuk volna...
Vagy csak én találok búsnak
Nőtájukat, amit fájnak?...*

*Az én szívem fájó, beteg,
Néki ez az élet rüleg —
Szomorúság jármát hordja,
Nincs mi bánatát feloldja.*

*Azért tetszik olyan búsnak,
Mit a madarak dalolnak,
Hallatara sirba vágyom
Szép a temetői álom...*

Zombory Gyula.

— **Halottak napja.** A halottak iránti kegyelet az idén is lerőltta november 1-én Csáktornya keresztény társadalma a megszokott keretben és fényel a róm. kath. temetőben. Már kora délelőtt óta voltak népesek a temető útjai. Ki-ki a sírok díszítésével volt elfoglalta, vagy egy-egy koszorút helyezett el a szöpen gondozott sírhalmokra. Az igazi zarándoklás azonban csak delután indult meg. Megható volt a kegyelet, melyet gyászszobogó alatt az all. tanítóképző-intézet ifjúsága volt tanáramnak s a volt növendékek sírjánál lerőlt. A gyönyörű gyászdalok, melyeket az ifjak sorra elénekelték, nem egy szemből csaltak ki könnyeket. Már beesteledett s a temetőben még mindig nappali fény volt. A száz meg száz gyertya, mécs és kandélaber fénye mellett az alkonyi szellő buzdó imákat röpitett az Örök Isten fényes trónusa elé.

— **Gazdanapok.** 1912. november 11-én előadás az új jövedelmi adóról; tartja Güntler Ferenc a Bácsmegeyi Gazdasági Egyesület volt igazgatója. Az 1909. évi X-ik törvény-cikk annyi változást tartalmaz az eddigi adóelőírnyel szemben s oly lényeges — az addó megállapítására való tekintettel — ennek ismerete, hogy egy gazda sem nélkülözheti az új adózási eljárásra vonatkozó utasításokat. Arra való tekintettel, hogy az új adóelőírny hiányos ismerete érzékeny — évekre kiható — anyagi kárt okozhat a gazdaközönségnek, a legmelegebben ajánlhatjuk minden egyes gazdának, hogy az előadást hallgassa meg. Az előadás a gazdasági egyesület székházában, a fent megjelölt napon, az é. 9 órakor fogja kezdetét venni s kis megszakítással d. u. fél 2 óráig tartani. Az előadásra a gazdaközönséget ez úton is szívetlenül meghívja a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület.

— **Játékdélután az ovodában.** A 2-ik számú új állami ovodában Hüll Ch. állami övönél nov. 10-én (vasárnap) d. u. fél 5 órakor játék-és mesedélután rendez. Céll az ovodai karácsonyfa s a gyermekeknek szánt ajándékok költségeinek fedezésére szükséges összeg összegyűjtése. Belépti-díj ugyan nesz, de bizva a közönség és a szülők s mert és sokszor tapasztalt jóindulata adó-zatkésztségében, hisszük, hogy mindenképp egy pár fillért az erre a célra kélt perselybe. Az ünnepély programmi szerent fog lefolyni Zakál Henrik gondnoksági elnök megnyitó beszédével. Az ünnepi vers elszavalása után a kis és nagy ovodások apró verse, játéka következnek, melyek keretében az ovoda mindennapi élete kerül bemutatásra.

— **Nagy tűz Szentrókuson.** Múlt vasárnap delután a gróf Festetics Jenő uradalmához tartozó Kísrókuson, eddig ismeretlen okból, kigyúlt a gazdasági szerűskertben es csempésre váró egyik gabona-asztag s mire az első üdeltől-göböl magához térő uradalmi cselédség az álltáshoz foghatott, a széles, des idő dacára a tűz átcsapott az égő asztagtól jobbra és balra álló kazlakra is. Az asztagokban feltartóztathatatlanul tova terjedő tűz megfékezésére a szomszédos községek 12 fűcskendővel siettek a vész-zuhelyére, de a víznyi következtében az egész uradalom területéről egybeseregült cselédség s szomszéd községek részlyevő inkább a még ki nem gyúlt kazlak s maglár megmentésére fordították minden ügykezelüket, ami sikerült is. A hatalmas kazlak lassú égése megleszített munkával, órák múltával lokalizáltatott, mégis a tűz teljes oltása csak hétfőre virradóra nyert belevezést. Kísrókus magas fekvésénél fogva a feckendők csak medencéből dolgozhattak s a vizet az uradalmi cselédség laktakban Csáktornyaról, a zaboujváriak pedig szekerrel Zalaújvárról, dac-éretet érdemlő buzgósággal, fuvarozták a vész-zuhelyére. Az okozott kár telemes. Elegett 1942 keresztelésépelellen gabona, meg pedig 1 asztag buza, 1 asztag rozs és 1 asztag zab. A tűzkár mintegy 12000 K. Biztosítva nem volt. A tűznek valószínűséggel megállapítható okát boszuálló gyújtogatás.

— **Hetivásár megnyitása.** Alsólendvén tudvalevőleg a seriesvész miatt az elöti hetivásárookra a sertések felhajtása helyettesít. Múltán a sertésvész megszűnt, a járvó-zoigabiró intézkedése folytán ezentűl a keddi hetivásárookra a disznók felhajtása megvan engedve.

— **Virilistak.** Csáktornya város 100-évi virilistái a vagyonai cenzus alapján a kö-

Nagy komoly gondolatok cikáztak át agya tekervényein, kereste a módot, mint szabaduljon a gyűlölt mostoha apajelöltől. Tudta, hogy az lesz, különben miért is szeretkezne vele órákosszant, éjnek idején az anyja.

— Hátha meglesném ma este és az édesapám pisztolyával rácéloznék? És rásütném mind a két esővet?

Ezt gondolta a fia. És utána felvidult a lelke, mert belátta, hogy ez nagyon okos és célravezető gondolat. Ép le akart szállni a csikorogó hengerről, amikor előre bukkott s őrezte, mint gürül végig rajta a nehéz fatömb. Belé nyomult teste a puha borosátt földbe és amikor a melle táján járt a henger rémes erővel kiült az egyhanguan hallgató barnokra:

— Hóhé! Hóhé!

Azok szót fogadtak és megálltak; meg a henger is ép a gyerekek torkán. Előnk pár csapta meg az arcát, majd lassan átvoltadt holmi sötét vörösbé, később ibolyás feketébe s a szemei is el-kiváncsoltak üregükhöz.

Az ökrök nyugodtan állottak s bojtos farkukkal csapostak maguk körül...

... Elmették a Zsiga gyereket is és a tanjai nének azt beszélték: soha nem látták olyan rózsás kedvűnek a szép pörkölés kocsist, mint a temetés napján...

vetkezők: Festetics Jenő gróf (430932 K adó), Neumann Miksa (375476), Antonovics József (1600.85), Hajas József (138721), Heinrich Miksa (136966), Szivoncsik Antal (114007), Szentferencendi zárda (113998), Pecsornok Ottó (110405), Wollák Rezső (96460), Csáktornyai Takarékpénztár (87112), Deutsch Salamon (82112), Strausz Sándor (72244), Hochsinger Sándorné (71162), Morandini Bálint (70240), Rosenberg Rezső (69059), Kovács Lipót dr. (65860), Déli vasút (63345), Rosenberg Lajos (62450), Hencsey Gábor (58740), özv. Cvetkovics Antalné (56867), rendes: Graner Istvánek (55990), Horváth Mihály (53401), Isóó Viktor dr. (52220), Hajós Ferenc dr. (51772), Löbl Rezső (51120) pótlagok.

— **Választás.** Muracsányban okt. 25-én tartották meg a megüresült aljegyzői állásra a választást. Egyhangulag Seregélyes Kálmán murakirályi segédjegyzőt választották meg, akiben közsege buzgó munkaeuről és jó magyar embert nyert.

— **Az ipariskola köréből.** Múltán az iparskola tanuló nagyon rendellenlő látogalják a tanonciskola óráit. Úgy értesülünk, hogy az iparskola igazgatósága a legnagyobb szigorral fog eljárni a tanonok mulasztó gazdáival szemben. Ezért legközelebb az iparhatóságot fogja az igazgatóság mekeresni, hogy a gazdákat nagyloku közömbösségükért a tanonok gazdát büntessék meg. Pedig a büntetés érzékeny, mert 50 K-nál kezdődik.

— **Betörések mindenféle.** A közeledő telet mi sem jelzi jobban, mint azok a betörések, melyek alapján egyik-másik kétes egzisztencia telirevalót akar szerezni. S a lopások a hegyvidék községeiben történnek egyre-másra. Így Lappányban Vunk Istvánt károsították meg, akinek lakásából 106 K értékű különféle ruhaneműt loptak el. Betörés folytán f. hó 24-én, általában német cigányok, akiket egy stájerországi esernyőcsináló bujtogattott fel. Azután Kedveshegyen is történt betörés a múlt hó 11-én, amikor Novák Józseftől 141 K értékelt képviselő különféle ruhafélel raboltak el. Utóbbi lopást a gazda cseledejé, Kabola Mária követte el.

— **Népesedési statisztika.** Születtek: Jambrek Mária, Grábar Mária, Muzsek Itona és Rozália, Mátyás Lajos, Smovec István, Balga Jusztina, Mikula Mária, Mácsék Ferenc, Kropek Imre, Halmos Rozália, Kolmanics Rozália, Mikács Rozália, Braticz Ferenc, Nyári László, Kollarics József, Maroh Jusztina, Becze Julianna, Zseleznyák Mihály. Meghaltak: Takács Géza (53 é), Marinovics György (30 é), Jambrek Mária (9 n), Kermeck Mihály (92 é), Bukovecz Mihály (35 é), Holub Jozefa (83 é), Turk Károly (59 é), Buján Anasztázia (35 é), Kovacsics Kálmán (4 h), Tersztenyák Bódog (45 é). Házaságok kötöttek: Dravecz Alajos és Marody Anna, Dimz Antal és Selenko Mária, Kirchfeld Károly és Vinczek Erzébet, Roznik Vendel és Polec Anna.

— **Feltilletett vendéglősök.** A múlt hét egyik napján Drávaszentistván község kocsmájába beállított egy magát munkásközvetítőnek mondó alak s az ott időző B csay Albert csáktornyai lakossal, — kinek a kocsmá tulajdonát képi zi — beszélgetésbe elegyvedve, a kormárosnál 140, aznap érkez munkás számára vacsorát rendelt. A hűszékeny kocsmáros megörült a ritka szerencsének, disznót ölt s készült a 140 vendég megraktálására. A munkásvezert B csay Albert nagy sziveséggel behozta kocsján Csáktornyára, ahol 2 drb. ezresbankót akart felváltatni, közben 1—2 K kölcsönöket pum-

poll, ahol fölültek neki. Majd kihajtatott Bagola vendéglő-höz és Hódosi Vilmos vasuti vendéglőshöz is a vasutára, mindenütt megrendelte az esli vonattal megérkező 140 munkása részére a jó vacsorát. Bagola István 2 disznót is ötetett s az összes pékek süteményeit megvette érkező vendégei számára, sőt a vasuti állomáson is várták a munkásokat hozó vacsoravonatot, de biz az még máig sem érkezett meg. Az élelmes csavargó Hencsey Gábornál is megpróbálkozott a vacsorarendeléssel, de itt nem hittek neki, mifőlölt indignálódva hagyta ott Hencseyt, sőt magát a várost is. Lehetséges, hogy valami pénzhamisító bandának a tagja a szélhámós, mert lárcájában ezres bankókat láttak, melyeket mindenáron felváltatni akart.

— **Az anyatej pótlása** lehetetlen és így ne kockáztassa senkikem a gyermek egészségét, hanem a lehetőségig emlön táplálja, ezt mondják a világ összes orvosai. Az elválasztás percében kell a tápanyag megválasztására kiválóan ügyelni és kell, hogy minden anya tudomást szerezzen arról, miszerint a gyermek leghatalmasabb tápszerre az elválasztás pillanatától a Phosphatine Falieres.

— **Szent Antal tolvaja.** A helybeli zárdatemplom Szent Antal perselyét ezeölt 2 héttel leltörve találták s a perselyből az addig összegyűlt pénz is hiányzott. Hosszas kutatás után sikerült a csendőrségnek a tolvajt Kolmanics József 13 éves csavargó mézáros tanonc személyében elfogni, ép akkor, amikor Puntács Károly helybeli pék tanoncának, Kápos Jánosnak, csizmáját lopta el. Az elvelemelt tolvaj beismerlte, hogy okt. 16-án d. e. ment a templomba s mint hogy ott senkit nem látott, zsebkésével egész nyugodtan fölteszítette a persely zárját s a benne talált nagy csomó pénzt elrabolta. Hogy mennyi pénz volt a perselyben, nem tudja, de hogy bő zsákmányhoz jutott, ki-tűnik vallomásából, mely szerint 13 K-ért ruhát vásárolt magának, azonkívül egyik-másik jó pajtásának, Vida István sütemény kőhordónak, Sajnovics Fülöp festőtanonc barátjának 2—3 marék pénzt adott Szent Antal perselyéből, sőt mint jó fiu, Stridóváron lakó anyjának is kedveskedett 6 K-val. A szép reményekre jogosító fiu megmentésére a hatóság megtette már az első lépéseket.

— **Tűz.** Felsődomboruban múlt hó 17-én tűz volt, mely alkalommal Branilovics Miklós drávaóhídi lakos pajtája s az abban elhelyezett széna, összesen vagy 600 K értékben, elpusztult. A foganatosított vizsgálat eddig eredménytelen, gyujtogatás esete azonban ki van zárva. Lehet, hogy az arrame-nők által eldobott gyufa, vagy cigarettavég okozhatta a tüzet. — Tűz emésztette el Jambrovics Péter dravamogyoródi lakos vagy-onát is, akinek a múlt hó harmadikán a pajtája, kamrája, sertésölja s a benne lévő gazdasági felszereléssel, takarmánnyal együtt, 1280 K ban megsemmisült. A tűz keletkezésére nézve megjellett vizsgálat ez esetben sem járt eredménnyel.

— **Kérdezze meg** házi orvosát, hogy nem-e akkor cselekszik legokosabban, ha már szappant vásárol, hogy csak a kolczvári Heinrich-féle Szent László fertőtlenítő pipera szappant veszi. Megóv mind-n ragályos betegségtől.

— **Betörés.** Szentmargithegyen okt. hó 22-éről 23-ára forduló éjjel nagyobb szabású betörések lopást követtek el, melynek tettese után a csendőrség buzgón nyomoz. A betörés Breznócsár Ignác ottani földmives házában történt, melynek éléskamráját szemelték ki, hogy zsákmányra szert tegyenek. A kamrába csak az ablak keresztvasának kifestése után hatolhattak be, mialatt, hogy

munkájukban meg ne zavartassanak, az ájtót fadurongokkal s az éléskamrából leszedett keresztvassal eltörlasszótták. Az ellopott holmi — csupa vászon és ruhanemű — körülbelül 124 K értéket képvisel. Ugyanakkor éjjel Vizuvecz Gyula borpincéjébe is behatoltak, ahonnan azonban, miután az abban elhelyezett almabor nekik nem kellett, mit sem vittek el. Úgy látszik többen lehetnek a tettesek, akik után a csendőrség feljelentése után a nagykanizsai kir. ügyészség nagyon érdeklődik.

I R O D A L O M.

— **A Kultura-Almanach** megjelent az 1913-iki évre, gyönyörű kiállításban, számos műmellékletet tartalmazva, magas nívón álló szövegezéssel. A díszes könyvből visszaradt néhány példány s ezeket szétosztjuk a Kultura azon új előfizetői között, kik lapunkra legalább is egy féltévre előfizetnek. Kik egy egész évre előfizetnek, a Kultura-Almanachon kívül díjtalanul megkapják a Kultura 1912. okt. 1-étől, 1913. jan. 1-ig megjelenő összes példányait is. A Kultura előfizetési ára: egész évre 20 K. Kérjük az új előfizetőket, hogy megrendeléseiket minél sürgősebben eszközözzék, mert esetleges későbbi megrendeléseknél nem tudnánk eleget tenni ígérletünknek, ha már a példányok kifogytak. (A Kultura kiadóhivatala Sopron, Röttig Gusztáv és fia.)

— **A Vasárnapi Ujság** számos szép aktuális képei közül kiválanak Juszkó Béla pompás rajzai Konstantinápolyból, a néprajzi múzeum újan berendezett részletei, régi magyar síremlékek (Divald Kornél cikkével), Buttykay Ákos új operájának, a Hamupipőkének képei, képek Fényes Adolf kiállításáról, új művészi síremlékek, a pestvidéki versenygyelet káposztásmegyeri új versenypályája, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Szende-Dárday Olga regénye, Zsoldos László novellája, Balla Ignác verse, Zoltán Vilmos fordítása Annie Vivantiból, Barrie regénye, stb. Egyéb közl-mények: Schöpplin Aladár színházi cikke s a rendes heti rovatok: Irodalomés művészet, sakkjáték stb. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negydedéret öt korona, a Világkrónika-val együtt hat korona. (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.)

C S A R N O K.

Szeghalmon nem kell semmi más: Ferbli, makao meg rampás.

Berettyóufalut hagy el, Mert ott léged Isten hagy el.

Futakon meg nagy a gög, Szinte, mint az ökör bög.

Czinkotán meg Palotán, Sorsod bukó aeroplán.

Hatvan öngyikosok helye, Ha teheted ne menj bele.

Szabadszállás kún fészek, Ott teremnek a vészek.

Zombor város literátus, Még sem jut ott kenyér se hus.

Jászberényben nemcsak jász, Amit találsz, de van gyász.

Promontorra ne tedd lábad, Mert nyomodban jár a bánat.

Dósgyőri vashámorban, Élnek örökös mámorban.

Soha el ne menj Mernyére, Inkább a fészkes fenébe.

Tabot szinte kikerül, Ott még misem sikerül.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Csáktornya

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sandora kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk

Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Predplatna čena je:

Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Surađnik:
PATAKI VIKTOR.

Izdavatelj i vlasnik
STRAUSZ SÁNDOR

Gazdaricam.

Zelje na zimu spraviti je jako potrebno, pak k tomu to nije bog zna kak teška stvar. Pak za to se itak najdeju tak nemarne gazdarice, da neću si za to skrb zeti, neg rajši s piaca ili pak štacuna kupuvleju lagveno zelje, koje je s fabrike došlo i tak punu hujše je, kak domaće. Gde ima fabrično zelje takvoga teka, kak domaće, koje ako samo podehnemo već nam je gustuša za jesti. Daklem koj fal dobro i tečno zelje oće jesti, on nabude išel na piac ili pak vu štacun, neg sam si bude to doma pribavil i spravil na celo zimu ovak: Kad zelje porožemu i posnažimu, nekoju glavu, koje su lepše, cele ostavimo za filanje, drugu pak sržemo na drobnoma. Razmi se, da kocena vun treba zrezati, da ni dojde med zelje. Kad je na rezano ili pak zribano, počnemo ga vu lagev s pravljati. Naj predi za jedno sito denemo nuter i pomalem ga taki posolimo i za tem ga počnemo gaziti ili pak prešati. Moći je i s batom na tući. Tak delamo, doklam se pol zelja spravi vu lagev. Moći i nekoju zrnü prpra, par falačkov kutine i nekoji list lorbeka med smēs deti. Sad se dene nutri čelu zelje, koje takaj treba soliti i na njega dojde opet ribano. Tak treba delati, doklam svega nutri spravimo. Koj rad ima komina i njega je moći takaj nutri deti. Komün takaj dobroga teka da zelju.

Kad smo stēm gotovi, terha denemo na lagev i sranimo ga vu pivnicu ili pak

vu komoru. Vu sobu nije smeti deti lagva, jerbo kad se počme zelje vreti, strahovitno smerdeću duhu pušća, koja za gifta i naj sdravešoga človeka. Za jeden ili dva tjeđne treba pogledati zelje, jerbo onda s vekšinoma su već plesnive pene na njim. To se mora doli pobrati, tak dugu, doklam se zelje čistam scisti. Sad je već zelje kiselo i od vezda drugo delu neimamo snjim, kak na tjeđen jedenput deščice vu vrući vodi dobro oprati. Dobra i vredo gazdarica lagva pokrije s jednim čistim stolnjakom, da se nikakvo smetlje ni stēple nutri.

*

Krumpir je tak bogatušu, kak siromaku za kruhom prva hrana. Siromak denes bez krumpira niti živetü nemore. Zato je važno, da ova tak rekuć prva hrana težak človeku i dobra sdrava mora biti. Daklem nesme gnjiti ili plesnivi biti. Čuda visi i od toga, kakve fajte je krumpir, ali visi i od toga, kak se spravi na zimu. Dobro je treba paziti, kad ga sbramo. S potučenoga i tak pohranimo, sdravoga pak za sebe spravimo vu pivnicu. Pivnica je naj bolša za tē kraj, jerbo tam ni zmrzne, ako obloke dobro za tekne. Koji neimaju pivnice, oni ga vu jame spraviju, ali tam predi počme gnjiliti, kak vu pivnici. Ako spazimo, da krumpir počme gnjiliti, odmah ga treba opet prebrati, drug č nam ves pod kvar dojde. To pak je tak moći spaziti, ako se skupa vun kadi.

Skvarjeni krumpir niti za marhu nije dober, ni pak dabi za človeka bil sdrav. Važno je, da se vu suhu mestu spravi. Po

mrženoga krumpira je moći još po hraniti ako to odmah spazimo, ali ako jedenput već odpusti, onda je već ni za drugu, kak za v kraj hititi.

Balkanski tabor.

Ručiju štuki, pukaju puške, zvonju sablje na Turskih mejah. Taki kak su crnogorci vadrihi na turcina su žurili se srbij, bolgarci i grki na pomoć. Naj bolje se srbij črtiju, koji tak misliju, da po bolje njihov orsag još jedenput tak veliki bude, kak je denes.

Srbija je taki tu vu suseds'vim i samo Duna je med nami. Orsag je pun bregov i pećinah, blizu tri milijun duš broji i također već od negda stoji na svētu. Ljudi su skorom svi pastiri. Negda je to ramsko imanje bilo i tak po priliki pred jezero dvēsto lētmi su srbij do vandrali nutri. Od kraja su grčki cari vladali nad njimi, potlam su se odslobodili.

Naj vekši je bil orsag pod Dušan cárom i pod njim je naj lepše cvel, kad stiga pred šeststo lētmi turki s bantovali, koji su tizam i k nam došli. Već 1459 leta je propal orsag i niti mi smu ga ni mogli obraniti, makar smu višeput jako krvnoga boja držali sa tarčinom za njega.

Pred sto lētmi su se srbij sbunili protü turski vladü pod vodjum Karagjorgje, potlam pak pod Obrenović Milošom i na zadnje turčin je 1830 ga leta je pod pisal njihovu slobošćinu. Od ovoga vremena nigdar je ni bil mir vu orsagu. Na granici su smirum

Pilj sv. Antuna Paduanskoga.

Pri Dekanovcu vani na cesti, bil je postavljen kameniti pilj sv. Antuna Paduanskoga. Tu je sveti Antun stal na kamenitom stupu u svojoj hrdjavoj kuti, bokovi su mu bili opasani debelim čislom a na rukah je nosil maloga Jezuseka, koj je bil liepo obleden te je držal u vis tri prsta desne ruke, kak da hoće njmo prolazeće blagoslivlati. Okolo pilja su bile na tri strane zasjedana tri drva akacijah, koja su ga svojom siencom branila od sunčane žege te je bil uvijek liepo u sienci, u hladu. Ovak je od prilike sv. Antun pri Dekanovcu izgledal pred kojimi osamdesetim lieti. Danas živući ga kao takovoga nisu videli.

Sveti Antun Paduanski uživa u puku veliko poštovanje, te se osobito utiču knjemu dievojke, koje bi hotele za muža projt, da im bude na pomoć za sretnu ženitvu; za tim se utiču k njemu oni, koji su kaj izgubili, te se zagovaraju u čast svetca; a ako je izguljena stvar dragocienija ili ako on, koj je izgubil, ima malo više drobnih novac, to onda dade i na sv. mešu po koj forint, sve na čast sv. Antuna Paduanskoga. Zna

se medjutim dogoditi, da sveti Antun baš nikaj nije za sve to zahvalan, jer niti dievojka nedojde do muža, a niti on drugi do svojih izgubljenih stvari. No nikaj zato Sveti Antun zna ljude i na trpljivost kušati; pak onda, kaj nije danas, more dojt sutra. Anda trpljivost . . . samo mirno . . . sv. Antun će već sve onak, kak bude najbolje, urediti, da nebude nikomu krivo.

U taj pilj pri Dekanovcu su dievojke i dečki veliko zaufanje imali i postavljali. Taj svetec onde stoji već nebrojena lieta, pak anda mora više prakse u ljubavnim odnosajima imati nego koj drugi, koj je Bog zna odkud došel, pak se tu kakti želar nastanil. U Dolnjem Mihaljevcu, svetomarske fare si je dapaće i kapelicu sazidal ali zato dekanovskomu nije par u proročanstvih, makar je ovaj bez kuće i kućišta, te taj polag ceste prost, na slobodi stoji na deždju, vetru, tući, mrazu i snegu. Zeljubljene dievojke i dečki uvijek samo toga prastaroga hode za navuk pitat, jer se on u te stvari najbolje razme.

U Dekanovcu je pri gospodinu notarijušu služila Urška. Tim imenom je u medjimurju skopčan — neznam zakaj — pojam polovica bedastoće, ili najmanje, kak se ono

veli »presmodjenosti«. »Ova puca je ciele prismudjena Urška!« — veli se navadno, ako dievojka iz svoje navade van izide.

Urša pri gospodinu notarijušu je bila već blizu četrdeset stara, za pametnu ju nije nitko držal, nejzina gospa, pri kojoj je služila, znala je reci, da je Urška tak bedasta kak duga zimska noć. Zamuža bi Urša radje bila išla nego u nebo, ali nitko nije hotel zagriznuti. — A čim je Urša postajala starja, tim je bilo manje moguće stonü zdržati, a najme pak je imala pal i nazlob na mlade dievojke u selu. Mladi dečki niti nikada zamudili ženitve željnij Urši svašta prifrnkavali i tak je med selskom mlajšinom i nom uvijek bilo ratno stanje. Ali drugoje je Urška bila pobožna osoba i jedna od prvih podporah dievojačke zadruge u selu. Tak verna kak ona, to još nijedna nije izdržala. Pri processah je ona uvijek vodila sa belim vjencom na glavi, gizado, dievojačko . . . društvo. Najčešće je bila izmed dievojkah med one izabrana, koje su »ferculum« (nosilnice sa kakovom svetom staltum) nosile odmah za plebanušom, koj je sa Presvetim, u modrem plašću pod baldahinom na processiji stupal. Ako je u korizmi bila devetvurna pobožnost, to je Urša skoro

se tukli s turčinom i 1885-ga su se lak pod segurili da su i bulgarce počeli bantuvati, ali tam su se malo vkamili, jerbo bulgarci su je strahovitno na pokali i samo nam moreju hvaliti, da su pol orsaga ni sgubili.

Nemirni orsag 1903 ga leta i Šandor kralja je s fondal i na zadnje, kad smu mi Bosniju za naše imanije imenuvali i nas su šteli sbantuvati. Kad su previdli, da mi smu malo pre veliki trček za njihovu sekiru sad kad turčina na sve kraje bantujeju i oni su stupili vu oružje. Po priliki sto peldeset jezer soldata su poslali vu boj Jedno stran soldačije su vu Bulgariju poslali i tam skup vojujeju s bulgarci proti turčinu.

Bitke su se počele tu i tam, ali proti velikomu turskomu orsagu brčas nebudu mogli veliko nikaj zapovedati.

Prvi glasi, koji su iz Srbije došli, tak glasiju, da su turčine već sve posud na pokali. Razmi se, da bi srbi to vun sglasili, da su višeput već biti bili, tak bi se lahko dogodilo, da čela srbska vojska bi se restepia od straha Ravno je i drugdg tak, za to prve glase nesmemo za gotove peneze zeti.

Daklem i čekamo, kak se bude taj boj do vršil, jerbo niti nam nije sve jedno što bude jakši ostal. Mi veliko irgovino imamo na Balkano, daklem i nas je nekaj briga vu ovim poslu i nesmemo dopustiti, da sgubimo ovoga piaca naše robe. Vu drugim članu se čita, gde su bile vekše bitke i kak su se dovršile.

Boj na Balkano.

Turčinom ni služi takva sreća, kak se to predi vidlo. Jeden, za drugim s gubiju naj važneše dispozicije i negdi bez svakoga reda pobėgneju. Takodjer, ako su ovi glasi istuski, neimaju skim šerege hraniti. Vloveni turki tak povėdaju, da zadnje dane, koma su dvė kile kruha došlo na 10 človekov. Bormeš ti je već negdašnja istina, da s gladneši šeregi ni moći boja zadržati.

Kad se boj počel europanski vladavci, tak su odredili, da štera gud stranjka za dobi, nesme si povekšati orsaga. Ali denes opet tak stvar stoji, da niti bulgarci, niti

srbi nebudu s dobra ona mesta ostavili, koja su već zavzeli. Nadalje pak ako vekši i jakši vladavci svoju rėc oču deržati, gotov je boj čele europe.

Pokehdob balkanski savez je zadržal Kirkilisse zvanoga festunga, sad s celom jakostom proti Drinapolju se spravljaju, jerbo ako Drinapolja zadržuju, odpert njim je put proti Konstantinopolju, gde je već i tak veliki strah svrho toga. Drinapolja su od saveza šeregi okkolili i tak dugu nebudu se vu vekši boj puščali, doklam vu Drinapolju glad ni nastane, ovi tak misliju, da vu Drinapolju nėga tuliku živiša, da bi se dugu mogli soprotiviti. Opet vladavci i to mednjimi rus je prvi, koj tak veli, da ako Drinapolj savezu dojde vu ruke, odmah budu med neprijatelje stali i skim predi mir napravili. Samo to je bės da jeden drugomu nikaj ni verje, naimre pak rusu naj menje.

Evu su nekoji telegrami od boja :

Konstantinopolj okt. 25. Turski ministertum i službeno je već vun dal, da su Kirkilisse zvanoga festunga sgubili. Poleg toga turski soldački minister je vu Drinapolj odputual. Iz Drinapolja muzulmani su skom svi odputovali i samo soldačija je tam ostala.

Sofia, okt. 25. Strahovitno veselje je nastalo vu Sofii kad su počuli, da su bulgarci opet dalje porinuli turske šerege. Dva dni je strahoviten boj trpel i med ovim vremenu su smirum Kirkilise varaša bombardirali Pešicki su od dva krajov se na valili na turke i zavzeli su njihove pozicije. Vnogo turka je dobi opalo i bez svakoga reda su pobegli. Turski štuki ni su mogli neprijatelja zastaviti. Turska vojska okolo četerdeset jezer, se je vu Drinapolj potegla i tam oće počekati još svoje šerege koji se na pomoć žuriju.

Konstantinopolj okt. 26. Bulgarci više mestah su juršali proti Drinapolju, ali turski štuki su je od bili Od bulgarcov su med tem loga deval mašin ruskih zavzeli.

Belgrad, okt. 25. Živković general po jako krvnim boju je zavzel Sjenicu. V jutro se turski štuki pri Kumanovu počeli strelati na srbe. Srbi su poprijeli boja i turske štuke uništili. Turki su presiljeni bili proti Uškubo

pobeći. Srbi su već celoga sandžaka i Staro-Srbiju zadržali.

Napokali su srbe. London 25. Iz Konstantinopolja pišeju, da pri Kumanova Zeki paša sa trideset jezer soldatom na vahl se na srbe i strahovitno je je potukel. Štuke i vnogo municije su ostavili. Med tem toga su i bulgarci prėk meje stupili, koje je Zeki takodjer pretiral.

Sofia, okt. 26. Poleg Mahomia varaša su bulgarci jednoga pešickoga regimenta uništili. Jeden regiment se je preдал. Turki su okolo Jurasa 300 mrtvih imali, 300 pak su vlovleni bili. Bulgarci su još k tomu zadržali 3 štuke, 12 kol municije. Vu Kirksaliju pak su našli jeden milijun patronov, 40 ladicah granatov, 18 jezer kilogram mele, 60 jezer kilogram žita i 30 jezer kilogram jetmena.

Belgrad okt. 30. Službeno javiju iz Vranje, da vu kumanovom boju čela macedonska turska vojska je vu ognju bila, okolo osedeset jezer soldata. Srbi su čeliristo mrtvih imali i dvėjezero rajenikov, turčini pak 16 jezer mrtvih i sve štuke su sgubili.

Belgrad, okt. 31. Tak se slažeju neprijatelji okolo Lüle-Burgasa, da nekoji dan strahoviten boj bude se tam počel.

Turska žalost.

Kak pobiti orosan od koraka, do koraka vleće se nazat turska vojska Svaki korak zemlje strahovitno čuda krvi potrebuje. Pred bulgarci, med kojimi ga na jezero i jezero rusov, nemore turčin postati, v čera po noći su opet odlučeno bitku s gubili i denes zutra, bulgarci već vu Konstantinopolju budu. Drugi Mohamed, koj se je k Bogu spodobil je pred petsto i ptdeset lėtmi na Aja-Sofia cirkvu mesto križa, meseca del i tak se more dogoditi, da opet za petsto i ptdeset lėt Koburg-Ferdinand bulgarski kralj nazat dene doli hitenoga križa na turen.

Telegram je došel iz Sofie okt. 31-ga v jutro ob tretji vuri, da strahovitno krvno bitko, koja je dva dane i dvė noći trajala, bulgarci su zadržali i turčini s velikim stra-

namohtla luknju u bozje pete, tak pobožno i marljivo je klečala u cirkvi.

Ali za to ipak nije hotel ni jedan muž od nikuda dojt. Jednu jedinu ponudu za celog svog života je ipak dobila. Stalni slugi pri gospodinu notarijušu, gde je i ona služila, Nacek, je jednoč nekaj takovog govoril, kak da bi imal želju oženiti se. Ali Nacek nije imal jezčeca za govoriti, jer jedva da je dvie rieči progovoril, već je pri tretjoj bekal, te se tako nikada nije potpun izrazil, tak, da Urška konačno niti nije znala, o komu je govor, jeli o njoj samoj ili o pisanoj beci u stali, koju je Nacek med svum stinom živinom najradje imal.

To je bilo pred desetimi leti, a Nac, koj je već onda imal puklu na plečih i noge kak sablje, nije se u tom vrienentu popopšal. Ali Urša se nije dala od onda bečati, da nebi mogla dečka dobt, dapače — ona je na svako takovo bečkanje znala sramežljivo i tajnstveno reći: »O ti mene je jednoč jedan hotel!«

»Je, pak zakaj ga nisi uzela?« — pitah su ju.

»Ah«, — odgovori ona — »mi smo si drugičje premsihli. Em se čoviek nemora za svakum spomeakom odmah ženiti!«

Bilo je 13-a Junia, na imendan sv. Antuna Paduanskoga. Njegov pilj na česti je bil liepo izkinčen, stranom iz zahvalnosti za učinjene usluge od njegove strani, a stranom kakti njezna opomena za još neizvršene prošnje. Kad je već pričelo se dobro kmitati, dojde iz grada gore Uršika. Ona je zeleža svetcu, koj ju je toliko put pustil nasesti, opet svoju težkoću predložiti. Kad je došla u blizinu pilja, vidl, da pred piljom već jedna pucka kleči. »No toj se takaj nekaj strašno mudl!« — mrmli Urša srdito. — Pucka se sad izpred pilja stane, kad čuje, da netko dohadja, te ode cestom prama Podturnu. — »Trezina Marica je!« — mrmlija Urša srdita potiho — »Em valjda se budeš mogla vėekati, dok tvojevoga Vincija dobiš! Ti zmetanjka, kak ti je i japa!« — Pri tom u srditosti se grozi stišnjenom šakom za odlazećom dievojkom, koja medjutim se neogledava pak anda niti nevidi te grožnje. Zatim se široko stane pred pilj, danas mora svetcu sve povėdati, kaj ju tišće; pak ako se nije samohod na vuh sel, tak će morati čuti, kakova ju nevolja muči.

»Em nekaj malo novac imam i ja!« — veli konačno — »da bi mogla prve najpotrebniije stvari nabaviti! Dakako, da za sve

nije dosta. U pravoj kući je toliko toga potrebno. Pak ako onda te sve peneze iz šparkasse zdignem, onda smo poparjeni, jer čoviek onak iz nenada nekaj trebuje, a gde onda vzeti? — Da bi ti sv. Antun meni dal tri numeruše senjati, koji u lutriji izidu, to bi već nekaj doprineslo, ja, makar bi tri seksera na secco terno postavila!« Ovak je govorila Urša sv. Antunu pred piljom stojeća.

»Ah, em si već prestara za zamučiti!« — čuje se tenki glas, koj je, kak se je činilo, izraven od svetca dohadjal.

Urši se raztegne obraz za pedenj dalje. Nieko vrieme je mučala, to joj se je ipak čudnovato videlo, ali na skoro joj je kroz glavju sinulo, da taj tanki glas je moral od dieteta izhadjati, koje sveti Antun na rukah nosil, najme od malog Jezuseka.

Srdito krikne prama pilju »Jeli buš odmah tiho ti mol! Kuj ti zaš o ženitvi! Ti se tu nikaj nemiešaj! Sv. Antun već zna i bez tebe, kaj bude učinil!«

A sad se na jedan krat debeli glas začuje: »6.- 23.- 74, pri prvom sad vlečenju u Trstu!«

»Bog ti plati, Bog ti plati!« — zahvali se Urša — »Verlo si dobar čoviek, ti svetec, ali od ovoga maloga si nedaj nikaj prigovarati!«

hom bežiju proti Konstantinopolju.

Opet pred poldan ob deseti vuri je došel telegram, da bulgarci su zabolili u boju naj važneše mesto, Lüle-Burgas, grki pak su zabolili Krakrafriu grada. Razvrstbeni glasi još nisu došli, kak se to sve pripetilo i kuliku ljudstva je mrtvo postalo.

Jako se tomu čudimo, mi koji znamo, da turski šeragi su puno više ljudstva brojili, kak bulgarski. Vu štuki su popriliki obedva nepriatelji jednaki bili. Boj se je na sedemdeset kilometer na širokoma držal. Sad očeju vekši vladari mir napraviti, da bude jednput kraj krvi preljanju.

KAJ JE NOVOGA?

— **Vu boj pred dugom.** Rétki v tič je takov dužnik, koj pred dugom vu boj odbeži pred štuke i kuglje. Mi tak mislimo, da itak je lepše se s dugom bosti, kak s turčinom pred ūškubom Hia, veli nekoi, gde pak je ljubav prama domovini? Konstantinovič Antal macedonski pek, pred nekoi létmi vu Sabadki je nastavil svoj šator. Pekarija jako dobro mu je išla, ali to je bés, da veseli macedončan desetput tuliko je potrošil, kak je dohotka imal. Dug, je na dug delal. Sad, kad mu je vu domovini boj nastal i on je prijel ovu priliku i skočil je vu Srbiju, jerbo i on oče rěsa imati od boja. Kojim je dužen, moreju se plakati za njim, jerbo nigdar više nebudu ga videli.

— **Od mesa su se za giftali.** Dva beteznike su spravili vu špital iz Pešsent-lórcinc občine. Obedva od mesa su za giftani. Jednomu nemoreju pomoći. S vun toga vu občini još dvajsti su sbetežal, svi od hudoga mesa. Pri Horvat Husar Gabor mesaru su kupili s kvarjeno mesu. Občina se tak sbunila proti mesaru, da je moral pobeći. Istrogu su podigli proti tomu šintaru.

— **Tragedija treju dece.** Pri Kelemen Gabor méheteleki stanovniku strahovitna nesreća se pripetila. Mati je s doma ođišla i same je ostavila doma s med dece naj stareši pet lét star Laslo šibice je našel i taki su se počeli ognja igrati. Od šibice se dececu oprava vužgala i pokedob su za klejeni bili svi tri su na prah sgoreli. Mati

Urša si je dobro zapamtila numere te se je vratila domov, a kad je već dosta daleko se od pilja udalila, dojde za pilja mladi dečko napred na cestu te se odpuli domov. A taj je bil Vinci, koj se je tu pri sv. Antunu zajedno sa Maricom našel te se sv. Antunu obedva za nieku njihovu stvar pomolih. Vinci je uvijek rado šale zbijal, pak i sada, a ktomu je znal glasa promienjali iz najvišeža ženskoga do najdublježa mužkoga, kaj mu je pri pravljenju šalah haš dobro došlo.

Odmah drugoga dana je Urša numere u lutriju postavila. Za osam dni je bilo vlečenje. Nikaj nije došlo, niti terno niti ambo. I sad je Urša pričela o moći svojega svetca dvojiti, ili pak ga je on mali dečec spuntal, da nije nikaj došlo. U večer se je opet odputila k pilju, ali sada s namerom, da mu onak csak úgyan svoje mnjenje reče. Komaj, da je kleknula, da se najprije pomoli, eto začuje za sobom glas, ona se okrene i za njom stoji sluga Nac te veli: »Znaš Urša, i ja sam si nekaj malo novac naspravil, pak ako to stvojemci novci zmiesamo, ipak bude nekakov kupček, skojim bi se dalo nekaj početi. Urši se je to dopalo i dojdjuću nedelju su već bili prvi krat ozvani, a Urša

je skoram obnorēla, kad je strahoviten do-godjaj počula. Sud je istrogu podigel proti ženski svrhu toga, zakaj je decu za kletula i vu takvim mestu ostavila šibice, da su deca mogla do njih.

— **Vužgal je melina.** Policaji su vlovili vu Budapeštu Jaroššy Šandor segedinskoga mjernika, kojega tužiju, da je svojom služkinjom si dal vužgati melina. Augustuš meseca prve dane je s górel melin i Jaroššy je 23 jezer korun sekulacije sdigel. Za par tjednov javila se Dékanj Maria služkinja pri žandari, da je ona vužgala melina na zapoved gospodarovu. To su i čeli šereg svedokov potvrdili i svrhu toga su policaji vlovili mjernika i vu segedinski rešt odegnali.

— **Rezljalja se opet Krasna.** Krasna rička opet se rezljala i više mostov spodria, takodjer i željeznicu i orsačke pate prekopal. Od protuletja to se već tretjiput pripetilo. Sromasko ljudstvo strahovitnoga kvara ima.

— **Grof Tisovoga išpana su doli vudrili.** Grof Tisa Kalman vu Čegódu ima imanje i tam se ta grozovitna nesreća pripetila. V jutro rano vu štali svega krvavoga su našli Horvat Jožef išpana. Glava mu je sekirom bila razbita. Od kraja su mislili, da je to Papp Mihajl biroš napravil, ali on je mogel posvedočiti, da je čist od toga čina. Sad iščeju krvoloka.

— **Smrt deteta vu kropu.** Vu Nadudvaru Varga Maria dete je štela kupati koje je sedemnajst tjednov bilo staro. Kak je kropu vu koritu vlejala i s rukom probala, kak je vrući, dete se je s nagnulu i vu krop opalo. Mati mesto, da pograbi dete, vun je odbežjala i za pomoć křičala. Doklam su susedi došli, malo dete je već čistam kuhano bilo.

— **Nesrećen težak.** Deši Janoš je vu Privigje občini pri jednom mostu delal. Poleg nepazljivosti pedeset metrov visokoga mosta doli je opal i odmah je vumral. Zena i dvoje dece tuguju za pokojnim.

— **Sněg po čelim orsagu.** Na hitroma se je na zimu preobrnulo vrēme i od svih stranih telegrafiraju da sněg curi i velika zmrzlavica je. Šegešvar, Talmač, Sas-

je onda uslied toga morala iz dievojačke zadruge izstupiti. Dakako da joj je gospodin plebanuš rekel, jeli ūrški sad pod stare dane nikaj pametnijega nije znalo u glavu dojti kak ženitva; ali ona je na to samo odgovorila, da je to tak moralo biti, jer joj je Naca sam sveti Antun dal.

Novovienčani su si poslie kupili mali posied, a to je za nje dva bilo dosta, odvetka pak se nisu imali nadati radi prekoracenih godinah, makar da su obojica bili u najliepših godinah, čili i zdravi.

Ali na Jezušeka na Antunovih rukah se je Urša još uvijek srdila, pak je rekla gospodinu plebanušu jednoč: »Najbolje bi bilo, kad bi toga maloga dečka kamenar iz Antunovih rukah gletvami dole stesal, jer i onak nikaj drugo nedela, već samo sv. Antuna proti drugem ljudem, koji ga dojdu kaj prosit, draži i punta«. A kad ju je gospodin plebanuš na to upozoril, da je to kletva tak govoriti, jer mali Jezušek je sam Bog, odgovorila je mrmlicjuć: »Sve jedno, i Bog ima svoje muhe i falinge, dok je još mali!«

Em. Kollay.

rēgen, Kórmórbánya, Nagytapolcan, Galséc, Eperjes, Maté-Salka i još više mestah su tak srećna, da su ove dane za velikim vihom lepoga bēloga snega dobile. Negdi je dva tri decimetre zaopal. Gde su još kuruze vun, tam je i dosta kvara napravila zima, takodjer naškodilu je i jesenski šetvi.

— **Za giftani obitelj.** Vu Boroslo v petek na večer kad su ribju juhu pojeli, na hitroma je zlo prespelo Jablovski zemeljskomu gosponu, takodjer i čeli familiji i šogoru Kovalski zemeljskomu gospodinu, koj je Jablovskija pohodil. Do jutra obedva su mrtvi bili. Istraga je dokazala, da vu juhi je otvor bil, kojega je sluškinja nuter smēšala od serditosti jerbo predi jeden dan su ji gori povedali službu. Policaji su ju već prijeli i zatvorili.

— **S rušena kasarna.** Iz Lošonca pišeju, da Trellay Gustav je kasarne zidal za žandare. V čera popoldan s tri lét starom puckicom je išel gled, kak mu ljudi dēlaju. Kad je vu kasarne stupil, podral se je jeden dimnjak i predral se plafona, od toga se jedna prećna štēna srušila i Trellaya je s puckom skup pod sebe zarušila. Obedva su mrtvi ostali. Više težakov i težakinj se je nevarno pobilo, tak da su je vu špital morali spraviti. Istrogu su podigli, da pozvédiju, kak se ta nesreća mogla dogoditi i što je tomu kriv ili pak zrok.

— **Jedenajst se je v topilo.** Velika nesreća se pripetila na Samoš rēki. Hlēs Juon brodara dvajšbšest lét star sin i drugi jedenajst su prek vode šteli dojti na jednom tak malim čunu, kak je krušno korito. Sad je voda jako napeta i sve brode je strgala za to su ljudi preslijeni sad na čunu se prek voziti. Čun nije mogel tak velikoga terha voziti i kak su od brega se spustih, voda je pograbila čuna i vu jeden kotel ga je hitla, tam se je čun preobrnul i svi su vu vodu opali. S med njih samo jeden je mogel vun splavati, ali i on je od straha zgubil pamet. Brodarov sin je izvrstno znal plavati, ali jeno četiri su se za njega zgrabili i tak je onda i on vu vodi zaostal. Do Do sad su niti jednoga još ni mogli najti.

Moja tužna jesen.

Za koga je danas jesen vjesela?

Za me maj krasan zaumrl je.

Bil on je krasan ruca je evala,

Tak ljepo milo za sreću me.

Majka mi tužna — tužna jesenska.

Mislim na vjeselo ljudi i ja,

I meni je tekla veselja voda,

Iz bistroga zdenčeca — iz Kristala.

Plakam nek se pustite me vi...

— Nek teko mi suze za Maj vjeseli

Koliko radostnih po svetu već je.

Na mesto tih — nek teko suze mi.

Čujem po ulici ljude smejat' se,

Po čuvši, da vjeseli su svi —

Nazadnje sam jalen njim, — da Bog njim dal je;

Da se morejo — vjeselo — smejati.

Žalostni Martinek.

AZ ÖREGEM

is mindig azt mondta, hogy szeplök elüzésére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megővására nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenpfeffer“ lilium tej szappan. Védjege „Steckenpfeffer“ készíti Bergmann et Co. czég Tessen a/E. — Kapható minden gyógyszer- drogria- illatszertár és minden eszakkabá vágó üzletben. Dármba 80 fillér. — Használkópan csodálatosan bevált a Bergmann féle „Manera“ lilium tej krém fehérs és finom női kezek megővására, ennek tubusa 70 fillérrét mindenütt kapható.

Gabona árak. — Újra zítka.

mmázsa	1 m.-cent.	kor.	fill.
Buza	Pšenica	20 00 —	
Rozs elsőrendű	Hrz	15 20 —	
Árpa	Ječmen	16 20 —	
Zab	Zob	18 60 —	
Kukoricza	Kuruza suha	14 20 —	
Fehér bab új	Grah belj	24 00 —	
Sárga bab	„ zuti	18 50 —	
Vegyes bab	„ změšan	18 50 —	
Lenhermag	Konopijeno seme	22 00 —	
Lenmag	Len	25 00 —	
Tökmag	Košičice	26 00 —	
Bükköny	Grahorka	16 00 —	

Az emberi kéz mint sérvkötő

SENSATIÓS TALÁLmány!

Kérjen ingyen prospectust!

Zárt boritekban portómentesen küldi

POLLITZER SÉRVAMPULATORIUM

specialis orvosi rendelőintézet

BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 10. Félémelet.

Tisztán

és világosan úgy kérje és fogadjja el, ha szappant vesz, hogy

KOLOZSVARI (HEINRICH-féle) :::

Glycerin szappan
Tojás „
Mandula „
Márvány „

A kolozsvári gyógyszeripar gyár azért világhírű, mert a legdrágább és teljesen ártalmatlan anyagból készíti szappanait.

3590/ik. 1912

Arverési hirdetés.

A perlaki kir. járásbírósg mint tky hatóság közlemre teszi, hogy az Alsómura-kozi Takarékpénztár Részvénytársaságok — Gyurkai Ferenc és Horváth Károln fők Gyurkai Mátyásé — Damása lakosok ellen végrehajtási ügyében 15915 kor lakónak 1911. évi április hó 29. napától jaro 7% kamattal, 214 kor 94 f. esd g. 38 kor 30 f. arveresi kérvényi költség behajtása végett a bügykönyvsz. kir. törvényesek, a perlaki kir. járásbírósg felületén levő Damási község 1726 sz. tkyben foglalt 109 a hrsz. ház 11 sz. a udvar, kert, legelő egészen 694 kor a muresáki 1283 sz. tkyben foglalt 139 hrsz. szántó a XII-ek udvarán megdelt egészen 2422 kor 1166 b. hrsz. tky a Muresakban ingatlan egészen 150 kor kikáltási orlon, mint becsárta.

1912. évi december hó 17ik napján d. e. 10 órákor a damásai községi bíró házában dr. Kemény Fülöp perlaki ügyvéd vagy helyettese közbenjöttével megtartandó árverésen eladatni fog. Kikáltási ár a fentebb kitelt becsár melynek felénel 2/3 nál alacsonyabb áron el nem adható.

Arverezői kívánók tartoznak a becsár

10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Ezen hirdetésny kibocsájtásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt a perlaki kir. járásbírósg telekkönyvi osztályánál és Damása község előljárásgánál megtekinthetők.

Perlak, 1912. szept. 3.

969

Rum kiváló minőség, lit. a K 130 és feljebb.
Szilvórium nagyon jó, lit. a K 140 és feljebb.
Törköly pálinka lit. a K 140 és feljebb.

Kapható:

Hochsinger M. és Fiai cégnél

Csáktornya.

Rum jako fini, liter od 130 K višese
Slivovica jako dobri, liter od 140 K višese
Tropica žganica, liter od 140 K višese.

Dobiva se pri:

Hochsinger M. i Sinovi firmi

Csáktornya.

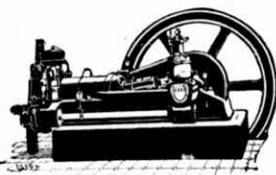

Langen & Wolf

Wien XI/3. Laxenburgerstrasse 53—55. szám.

Mérnöki iroda: Pozsony, Stefania-utca 25.
A monarchia legteljesebb motorgyára.

Világhírű eredeti OTTO motorok

Benzin, Benzol, Petrolin, Nyersolaj, világitógáz és szivógáz hajtásra, több mint 106.000 drb, egy millió lóerőn felül forgalomban.

Diesel-féle nyersolajmotorok.

A legmodernebb szerkezet. Az egő anyagok legkisebb fogyasztása.

SCHMIDT EDE * ZONGORATERME * CSÁKTORNYA

Ajánl a elsőrendű minőségű zongoráit és harmoniumait modern kivitelben, jutányos áron

Zongorák . . . 500 kor.-tól feljebb
harmoniumok 150 „ „
czimbalom . . 100 „ „

Alábbi világhírű czégek raktára:

Bösendorfer, Ehrbar, Förster, Oeser, Schmiedt & Kunz, Lauberger & Gloss, Malivanek, Dörr, Mannberg, Kotykiewicz Weidig, Petrof, Chmel, Memetschke, Koch & Korselt, Stingl

Igen olcsó átjátszott hangszerek folyton kaphatók

: Régieket átcsereél ujra :

Részletfizetés áremelés nélkül - Zongorakölcsönzés

A Balkán háború

színhelyének, pontos, részletes térképe kapható 60 f, 1-20 K és 1-50 K árban

STRAUSZ SÁNDOR könyvkereskedésében, Csáktornyan

Tartal

lámnya

LEGTARTÓSABB

húzott drótszálás lámpa!

Magyar

SIEMENS-SCHUCKERT-MÖVEK
Budapest, VI., Teréz-körút 36.

956 4-0

MONTRE ZENITH

PRÉCISION ÉLEGANCE

Elsőrangú pontos óra!

Egyedüli elárúsítóhely:

Pollák Bernát
óras- és ékszerésznél
Varaždin

968 2-26

Szőlőoltványok

Kiváló szép egy- és kétéves gazdag gyökéretű szokványminőségű fásoltványok a legjobb bor- és legszebb csemegefajokból, köztük „Kreaca” (Bánáti rizling), a legjobb és rendkívül bőtermő borfaj, és „Muscat Csabagyöngye”, a legfinomabb és legkorábban érő csemegefaj. Ezenkívül amerikai sima és gyökeres szőlővesszők a legjutányosabb áruk mellett kaphatók.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Erzsébet szőlőoltványtelep

Tulajdonos: Schmidt Mátyás
Bogáros (Torontálmegye).

960 3-3

Keresek azonnali belépésre egy ügyes és megbízható

segédet

a fűszer- és rövidárú szakmából.

Ajánlatok fix fizetés megjelölésével, lehetőleg fénykép is

Schwarz Adolf

BARCSTELEP címére küldendők.

970 1-1

A Budapesti Hsztalos Ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

és hitelszövetkezet

az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet tagja, 12 éve fennáll, felhívja a n. é. butorvásárló közönség figyelmét a VIII., József-körút 28, (Bárkocsis-utcai sarok), valamint IV. Ferenciek-terére I. sz. (királyi bérpalota) ujonnan átalakított helyiségeiben rendezett

lakásberendezési kiállítás

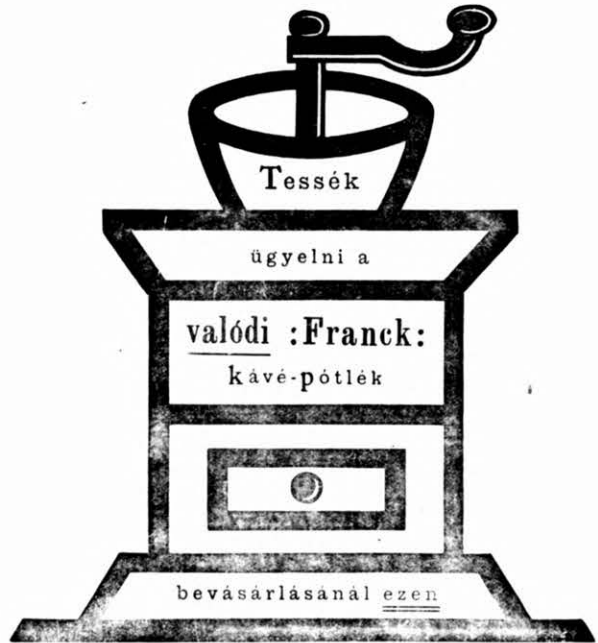
megtéktetésére, raktárunk, mely a legnagyobb az országban, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelű, művészek által tervezett szakkibizottság által felülvizsgált butorokból áll.

Teljes lakásberendezéseket művészi tervek szerint készítünk,

933 8-17

minden darab jótállás mellett adatik el.

Műlan.

Tessék

ügyelni a

valódi : Franck :

kávé-pótlék

bevásárlásánál ezen

X 7597 A 061.

A.G.W.

Védjegyre.

Butorvásárlók figyelmébe!

Jó és olcsó butor

HIRSCHL ÁRMİN kárpitos és díszítő

:: dúsan felszerelt butorraktárában ::
Varaždin, Setanj-utca 2. sz.
kapható.

A legolcsóbb árban, egyszerű úgyszintén legfinomabb kivitelű háló-, ebédlő- és szalonberendezések nagyválasztékban raktáron vannak.

Műhelyemben mindenemű kárpitos és asztalos munkák pontosan, jutányosan készíttetnek.

851 25-50

MAGYAR KISZOLGÁLÁS!

